

רשות ההגבלים העסקיים

החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 בדבר מתן פטור מאישור הסדר כובל

הסכם בין התעשייה האווירית לבין Viewrita Ltd.

1. פתח דבר

ביום 21 באוגוסט 2005 הוגשה בקשה למתן פטור לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988, להסכם בין התעשייה האווירית לישראל בע"מ (להלן: "תע"א") לבין Viewrita Ltd. (להלן: "ויריטה") בדבר מתן רשיון שימוש בלעדי לתע"א ביישומים מסוימים של טכנולוגיה שפיתחה ויוריטה.

לאחר שבחנתי את ההסדר ואת הכבילות המצויות בו, כמו גם את השפעתם האפשרית על התחרות בשוק הרלוונטי, ולאחר שנועצתי בועדה לפטורים ולמיזוגים, שוכנעתי כי הכבילות אינן מגבילות את התחרות בחלק ניכר של השוק המושפע מן ההסדר, וכי הן אינן פוגעות פגיעה של ממש בתחרות בשוק כאמור, כי עיקרו של ההסדר אינו בהפחתת התחרות או במניעתה, וכי אין בו כבילות שאינן נחוצות למימוש עיקרו. מטעמים אלו ראוי ההסדר לפטור לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 (להלן: "החוק"), בכפוף לתנאים המנויים בסיפא להחלטתי, בשל הנימוקים שיפורטו להלן.

2. ההסכם

הצדדים להסכם:

תע"א היא חברה ממשלתית, העוסקת, בין היתר בפיתוח, ייצור, שיווק הפעלה ומכירה של אמצעי לחימה ובתחום החלל.

ויריטה היא חברת הזנק פרטית¹, העוסקת בפיתוח טכנולוגיה בתחום הזיהוי הממוכן של עצמים (ATR – Automatic Target Recognition). הפיתוח הטכנולוגי שבידי ויריטה מכונה Bio Vision Engine (BVE) והוא מתיימר לחקות את פעולת המוח האנושי בתחום הראייה. טכנולוגיה זו ניתנת ליישום בקשת של מישורים, בהם המישור הצבאי ומישורים נוספים. בשלב הנוכחי לויריטה אין פעילות בשוק כלשהו.

במסגרת ההסכם, ישתפו הצדדים פעולה ביישום הטכנולוגיה. לתע"א יינתן רשיון שימוש בלעדי בטכנולוגיה בכל הקשור ליישומה בתחום הצבאי, בתחום החלל ובתחום הכלים הבלתי מאוישים. רשיון שימוש שאינו בלעדי יינתן לתע"א בתחום בטחון הפנים. בתחומים אחרים, הנוגעים

¹ בבעלות מלאה של גבי יהודית גלס

ליישומים אזרחיים, בין היתר, בתחום הרפואה, לא תינתן לתע"א זכות שימוש בטכנולוגיה. תע"א מצדה, תעביר לוויזיטה תשלום בגין רשיון השימוש ותבצע השקעה נוספת במחקר ובפיתוח לשם יישום הפיתוח הטכנולוגי בתחומי הבלעדיות השונים.

תאור הכבילות:

בבקשת הפטור מציינים הצדדים את הכבילות הבאות:

1. שימוש בלעדי בטכנולוגיה במספר תחומים (אין טענה בדבר תחולת ס' 3(2) לחוק).
2. ממצאי הטכנולוגיה לא יתחרה בתע"א בתחומי הבלעדיות משך 4 שנים ממועד סיום עבודתו בפרויקט או מיום השלמת הידע, ההגנה עליו והטמעתו (אבני דרך 3-5 להסכם).

3. השפעת ההסכם על התחרות:

ההסכם נשוא הבקשה אנכי במהותו, ובמסגרתו ויזיטה מעניקה בלעדיות לשימוש בטכנולוגיה פרי פיתוחה לתע"א, שמתעתדת לשלבה במוצרים עתידיים. בנסיבות העניין יש לראות את ההסכם כאילו הוא מתייחס לבלעדיות באספקת מוצר. תניית בלעדיות מסוג זה עלולה במהותה לעורר חשש לפגיעה בתחרות בין באמצעות סגירת שווקים על ידי דחיקת מתחרים ויצירת חסמי כניסה בפני מתחרים פוטנציאליים ובין במישור האופקי הנוגע לתחרות בין תע"א לבין מתחרותיה בתחומי הפעילות השונים שבהם ישולב הפיתוח.²

בנסיבות העניין ובהתחשב באופי המוצר נשוא העסקה לא מצאתי ביסוס ממשי לחששות אלה. דרישת הבלעדיות הכלולה בהסכם מהווה דפוס עסקי מקובל, הנובע מן ההשקעה הכספית הגדולה והמאמצים הרבים שהושקעו בפיתוח הטכנולוגיה³ ומן ההשקעה הנוספת שתע"א תידרש לה ביישום הטכנולוגיה בתחומי הבלעדיות. בהעדר חסמים מיוחדים לפעילותה בפיתוח עצמאי של הטכנולוגיה הנדרשת, לא מן הנמנע כי בלא הגנת הבלעדיות היתה תע"א בוחרת לפתחה באופן עצמאי ולא לרכוש אותה מגורם חיצוני.

בשוק קיימות טכנולוגיות נוספות, שאינן זהות לטכנולוגיה שהיא נשוא ההסכם, אולם, ככל הידוע לנו, הן תחליפיות לה מבחינת התוצאה המופקת על ידיהן ואינן חסומות בפני מתחרותיה של תע"א בתחומי הבלעדיות. חברות העוסקות בתחום, בארץ ובחו"ל, ובהן רפא"ל, נס טכנולוגיות בע"מ, אלביט מערכות בע"מ, תע"ש, וחברות נוספות, פיתחו או פועלות לפיתוח טכנולוגיות חלופיות בתחומי הבלעדיות ובתחומי יישום אזרחיים. בדומה לטכנולוגיה נשוא ההסכם הנוכחי, גם טכנולוגיות אחרות ניתנות ליישומים במגוון רחב של תחומי פעולה. בנסיבות העניין עולה כי מתן זכות השימוש בפיתוח לתחומי הפעילות הקבועים בהסכם, הכורכת עמה ממילא השקעה משמעותית בהמשך תהליך הפיתוח וביישום הטכנולוגיה, לא תחסום את דרכם של מתחריה של תע"א בתחומי הבלעדיות ולא תבסס חשש ממשי לפגיעה בתחרות בתחומים אלה.

² ר' החלטת הממונה מיום 6.12.2000 לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 בדבר מתן פטור מאישור הסדר כובל להסכם בעניין אי. סי. טל בע"מ – אי.אס.איי בע"מ, הגבלים עסקיים 3009811.

³ ר' ד' לוינסון זמיר, "שיקולים כלכליים בהגנה על המצאות", משפטים י"ט (תשמ"ט), 143.

יתר על כן, ההתקשרות בין הצדדים תיצור מוצר חדש, ותשפר את כושר התחרות של תע"א בהתמודדותה מול חברות אחרות, הפועלות בתחומי הבלעדיות בארץ ובעולם.

תנית אי תחרות – מערך ההגבלים העסקיים מכיר בצורך בתניות אי-תחרות ביחסים החוזיים שבין צדדים הנחשפים לסודות המסחריים שבידיהם. תניות אלו נחוצות למניעה של ניצול לרעה של מידע הנחשף במסגרת שיתוף הפעולה בין הצדדים, ולביסוס יחסי אמון הדרושים למהלך התקין של עבודתם. הגבלת תחרות בין צדדים לפעילות עסקית משותפת, למשך תקופת שיתוף הפעולה העסקי ביניהם, ולפרק זמן מוגדר לאחריו, משמשת אפוא להבטחת יציבות הפעילות העסקית ומהווה תנאי לנכונות הצדדים לו להשקיע בו מהונם ומממצם. משכך, מהווה תנית הגבלת תחרות בין צדדים, הכורכים עצמם זה בזה במסגרת של שיתוף פעולה, דפוס פעולה עסקי מקובל, אף לזמן סביר לאחר סיום שיתוף הפעולה העסקי.

מטעם זה, נוהגת רשות ההגבלים העסקיים לשקול בחיוב התרת תניות אי תחרות בין הצדדים לשיתוף הפעולה העסקי לפרק זמן סביר, כל עוד ניתן ללמוד על קיומם של יחסי שותפות אמיתיים בין הצדדים וכל עוד הצורך בהגבלת התחרות, בין במשך תקופת ההסכם ובין בפרק הזמן שלאחריו, נובע מעצם שיתוף הפעולה או חיוני להצלחתו.⁴

נוכח ההשקעה הרבה בפיתוח הטכנולוגיה שבמוקד ההסכם ונוכח ההשקעה הנוספת ביישום הטכנולוגיה נראה כי תנית אי התחרות הקבועה בהסכם⁵ היא חלק אינטגרלי משיתוף הפעולה וחיונית להצלחתו.

משרד הבטחון, שהוא המשרד הממשלתי הנוגע בדבר, כמו גם צרכן יחיד של היישומים הצבאיים של הטכנולוגיה בישראל הודיע כי אינו מתנגד לאישור הבקשה.

4. סוף דבר

לאחר שנועצתי בועדה לפטורים ומיזוגים, ראיתי לנכון להשתמש בסמכות הנתונה לי בסעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים ולהעניק את הפטור המבוקש.

בהתאם לסעיף 15(א) לחוק ההגבלים העסקיים נתונה החלטתי זו לערר בפני אב בית הדין להגבלים עסקיים על ידי איגוד עסקי, ארגון צרכנים או כל אדם העלול להיפגע מההסדר הכובל עליו ניתן הפטור.

רונית קן

הממונה על הגבלים עסקיים

ירושלים, כ"ז אדר, תשס"ו

27 מרץ 2006

⁴ ר' החלטת הממונה מיום 7.11.2002 בדבר מתן פטור מאישור הסדר כובל להסכם בין כלל תעשיות והשקעות בע"מ ואחרים לבין CRH [ISRAEL] LTD, **הגבלים עסקיים 3015885**.

⁵ סעיף 1, עמוד 6 להסכם שצורף לבקשת הפטור.